

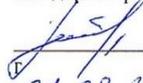
МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

Министерство образования Республики Тыва

Администрация Каа-Хемского района

МБОУ СОШ № 2 им. С.К. Тока, с. Сарыг-Сеп Каа-Хемского района Республики Тыва

СОГЛАСОВАНО
Зам директора по УВР

 Самчид-оол Х.С.

31.08.2023

УТВЕРЖДЕНО
директор

 Мбсат Г.В.

Приказ № 1/2023
от "01" 09 2023

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

учебного предмета «Литературное чтение на родном языке»

для обучающихся 1 – 4 классов

с.Сарыг-Сеп

Тайылбыр бижик

2-4 класстын литературлуг номчулга эртеминге тургускан календарьлыг план Тыва Республиканын ниити болгаш профессионал ооредилге яамызынын чанында национал школа хогжудер институттун бадылааны-биле, Л.С.Кара-оолдун 2-4 класстарга тургусканы эге школанын номчулга программасынга (Кызыл-2011 чыл) даянып тургустунган.

Эге школага чечен чогаал номчулганынын программасы чечен-эстетиктиг болгаш литература шинчилелдиг принциптерге ундезилеттингеш «Литературлуг номчулга» номунун тургузуун болгаш утказын тодарадыр. Оон ангыда программа уругларнын номчулгага хамаарышкан билиинин деннелин, номчулганын сорулганын, оорениринин чамдык аргаларын айтып турар.

Л.С.Кара-оолдун тургусканы программада албан шингээдир ужурлуг билиглернин адыр бурузун тус-тузунда каш шак дургузунда ооренирин чиге тода айыткан (устунде бердингени-биле). Ук программада номчулга болгаш чугаа сайзырадылгазынга чылда 68 шак бердинген. Литературлуг номчулга эртеминде бердинген темаларны оореникчилернин билиинин деннелин барымдаалап сагып тургаш чамдык кыска хемчээлдиг созуглелдерни чангыс кичээл кылдыр каттыштырып, хостуг унуп келген шактарны кичээл-экскурсия, кичээл-проектилер, бижимел чугаа сайзырадылгазынын кичээлдеринче, уругларнын билиин хынаар тест-хыналда кичээлдеринче кирип, чижек планы тургускан.

Эге класстарга литературлуг номчулганы ооредиринин кол сорулгалары:

1. Уругларны медреселдиг шын номчуур, бижиир болгаш чугаалаарынга ооредири.
2. Оларга торээн дыл талазы- биле эге билиглерни бээри.
3. Уругларыны ном ажыглаарынга чанчыктырар болгаш оларнын дылга сонургалын, номчулга болгаш бижилге - биле холбаштыр бойдушту, ниитилелдин амыдыралын хайгаараарынга ундезилээш, оореникчилерни материалистиг узел – бодал – биле чепсеглээри.
4. Уругларны мораль болгаш эстетика талазы – биле кижизидери.

Ооренип турар чуулдерни сайгарып, болуктеп, деннеп, туннеп билиринге, оларнын иштинден кол болгаш чугула чуулдерни тып, тайылбырлаарынга оореникчилерни таныштырары.

«Литературлуг номчулга» эртеминин туружу

Тыва Республиканың өөредилге черлеринин өөредилге планында көрдүнгени – биле 2,3 класстарга неделяда 2 шак, чылда 68 шак кылдыр бердинген, 4-кү класска номчулга болгаш чугаа сайзырадылгазынга бүдүн чылда 34 шак, неделяда 1 шак бердинген.

Ооредилге эртеминин допчузу

2 – ги класс

№	Тема	Шагы
1	Ооренип оорен	8ш (1ш ч.с.)
2	Тодуг-догаа кузумейни	4ш (1ш ч.с.)
3	Улустун аас-чогаалы. Тоолдар.	8 ш
4	Аккыр харлыг кыжым	6ш
5	Тос чузун малымайны	7ш (1ш ч.с.)
6	Арыг-шевер –кадыкшылдын ундезини	5ш(1ш ч.с.)
7	Улустун аас-чогаалынын биче хевирлери	5ш
8	Улус аразында ие кара чымчак	3ш (1ч.с.)
9	Хоглуг чазым	4ш
10	Бистин бичи оннуктеривис	5ш (1ш ч.с.)
11	Тоогу болгаш тоолчургу чугаалар	2ш
12	Эштигде хоглуг, эптигде куштуг	3ш (1ш ч.с.)

13	Ойнаксанчыг оюннарым	2ш
14	Кижн болуру чажындан	2ш
15	Оске чоннарнын аас-чогаалы	2ш
16	Чонум чаагай езу-чанчылдары	1ш
17	Чараш чайым.	3ш

3-ку класс

№	Тема
1	Экии, Литературлуг номчулга!
3	Улустун аас-чогаалынын биче хевирлери.
4	Ооренип оорен.
5	Чылдын уелери. Тодуг- догаа кузумейни
6	Эки кылган ажил – элел -читпес алдар.
7	Хоктуг ужуралдар, солун болуушкуннар.
8	Бойдустун чажыттары.
9	Чылдын уелери. Аккыр харлыг кыжым.
10	Бойдуска хумагалыг болуул!
11	Авторлуг тоолдар.
12	Торээн чуртум камгалакчылары.
13	Улус аразындан ие караа чымчак.
14	Чылдын уелери. Хоглуг чазым.
15	Улустун аас-чогаалы. Тоолдар.
16	Бистин бичии оннуктеривис.
17	Тоогу болгаш тоолчургу чугаалар.
18	Ойнаксанчыг оюннарым.
19	Кижн болуру чажындан.
20	Оске чоннарнын аас чогаалы.
21	Чонум чаагай ёзу-чанчылдары.
22	Чылдын уелери. Чараш чайым.

4- ку класс

№		Шагы
1	Тыва дылың, тыва чоннуң, тыва чериң – ожууннуң үш ыдык дажы	1
2	Чылдың үелери. Тодуг-догаа алдын күзүм	2(1ш ч/с)
3	Улустуң аас чогаалының биче хевирлери	2
4	Ооренип оорен	1
5	Эки кылган ажил – элел читпес алдар	1
6	Бистиң бичии өннүктеривис	2 (1 шак ч/с)
7	Чылдың үелери. Аккыр харлыг кыжым	2
8	Багын чугаалаарга – бачыды арлыр	2
9	Бойдуска хумагалыг болуулу!	2
10	Эштигде хөглүг, эптигде күштүг	2
11	Авторлуг тоолдар	3
12	Эрниң эреси	3
13	Чылдың үелери	2
14	Улус аразындан ие караа чымчак	2 (1 ш ч/с)
15	Улустуң аас чогаалы. Тоолдар	4
16	Хөктүг ужуралдар, солун болуушкуннар	4
17	Төөгү болгаш тоолчургу чугаалар	3
18	Ойнаксанчыг оюннарым	2 (1 ш ч/с)
19	Кижн болуру чажындан	2
20	Өске чоннарның аас чогаалы	2

21	Чонум чаагай ёзу-чаңчылдары	2
22	Тывамның төөгүзүндөн солун арыннар	2 (1 ш ч/с)
23	Чылдың үелери	2

«Литературлуг номчулга» программаны билип алганының планнаттыңан түннелдери.

2-ги класстың өөреникчилериниң билииниң предметтиг хевирлеттинген турары:

-Ыткыр, сымыранып, иштинде сөзүглелди бодунуң билип алыр шаа-биле дүрген номчууру.

-Сөзүглелдин хевирлерин литературлуг негелделерге дүүштүр(шын адалга, бижик демдектерин, логиктиг ударениени сагып) номчууру.

-Сөзүглелдин адынга болгаш бердинген чуруктарынга даянып, ооң утказын баш удур даап бодаары.

-Номчаан чүүлүнүң кол сөстөринге даянып , утказын бодунуң сөзү-биле дамчыдып билири.

-Болуушкуннарнын болуп турар аайы-биле дес-дараалашкаан сагып чугаалаары.

-Сөзүглелди кезектерге утказының аайы-биле чарып, башкының дузазы-биле бөдүүн болгаш нарын план тургузуп, кезек бүрүзүңге база бүдүн сөзүглелге хамаарышкан айтырыгларны тургузуп билири.

- Номчаан чүүлүн долuzu-биле, кысказы-биле, шилилгелиг, диалогтарны медээ домактары-биле солуп, чүвөлөрниң овор-хевирин деңнеп, чугаалап билири.

-Номчуур номунуң титулдуг арынын, аннотациязын, эге база түннел сөзүңге даяныры.

-Хереглээн номун алфавиттиг каталогтан тып, библиотекада бар номнарны ажыглап өөренири.

-Справочниктер, энциклопедиялар, уругларга хамаарышкан журналдарны ажыглап билири база кыска аннотацияларны сүмелээн номнарга тургузары.

- Номчаан материалында кол маадырларның мөзү-шынарларын кижиниң алдынар ужурулуг дүрүмнери-биле деңнээри.

2-ги класстың өөреникчилериниң предметтиг хевирлеттинген турар үжүрлүг билиглери:

-Номчаан чүүлүңге хамаарыштыр бодунуң бодалдарын илередип билири, ону аас болгаш бижимел-биле дамчыдып билири.

-Сөзүглелдин эстетиктиг болгаш мөзү-шынарга хамаарыштыр үнелиг талаларын бодунуң билип турар аайы-биле илередип билири

2-ги классты доозуп тургаш, оореникчилер

дараазында чуулдерни шингээдиң алган турар.

Номчулганын чанчылдары: Бирги чартык чылда 2-3 слогтардан тургустунган нарын эвес сөстөрни будуну-биле адап, 3-4 слогтарлыг элээн нарын хире сөстөрни слогтарга чарбышаан, шын, медеделдиг номчуп билир; домакка сөстөрни бот- боттарындан адырбайн, утка талазы-биле аразында тудуш холбаалыг кылдыр номчуур; номчулганын темпизи чоорту дургедеп, таныш эвес созуглелди номчуурунун дургени минутада 55-60 хире сос.

Ийиги чартык чылда утка талазы-биле билдингир сөстөрни болгаш домактарны шын, аяныг, медеделдиг, илдик чокка, тода дынналдыр номчуп шыдаптар; созуглелде чугула утка илередир состу ун-биле (унну бедидип азы чавызадып тургаш) ылгап билир; таныш эвес созуглелди номчуурунун дургени 1 минутада 65-80 хире сос. Медээ, айтырыг, кыйгырыг демдектерин барымдаалап, домактарнын аянын ун-биле дамчыдып билир. Аяныг номчуурунга белеткенир талазы-биле бот-онаалганы башкыдан алгаш, улуг эвес созуглелди иштинде номчуп билир.

Созуглел-биле ажыл. Номчаан чуулунге хамаарыштыр айтырыгларга харыы берип, утказын чугаалап, кол бодалды илередип билир. Чогаалдын киржикчилеринин кылып турар чуулдерин унелеп, чылдагаанын тайылбырлап шыдаптар. Созуглелди боттарынын сөстөри-биле катаптап чугаалаары. Номда бердинген айтырыглар болгаш онаалгаларны

номчаан чуулунге хамаарыштыр ажыглап билири: номчаан созуглелдин адын, номнун допчузундан тып шыдаары. Башкынын дузазы-биле кезектерге чарып каан созуглелдерге аттар тывар. Абзацтарны барымдаалап тургаш созуглелдин утказын шын тургузар. Шулукуту аянынг номчуп, доктаадып, тоолдарны ыдып билир.

3-ку класстың өөреникчилериниң «Литературлуг номчулга» программаны билип алганының планнаттынган түңнелдери.

Мөзү-шынарында, аажы-чанында (личностүг) хевирлеттинген турар билиглери:

-Төрээн дылывыс харылзажырынын база мээ –медереливистиңшынарын көргүзериниң кол чепсээ;

- Төрээн дыл национал культуравыстың кол болуушкуну;

-Сагыш-сеткилди,бодалдарны илередиринге дылдың бай-байлаан, уран-чечен аргаларын чөптүг ажыглап билири.;

- Төрээн дылын улаштыр өөрениринге сонuurгалын оттурары;

- Аас болгаш бижимел чугаага дылдың уран-чечен аргаларын чедимчелиг ажыглап билири.

-Төрээн дылын сайзырадырынга. ону кадагалап арттырарынга өөреникчинин бот киржилгези;

- Аас чугаага дылдың уран-чечен аргаларын эстетиктиг талазынче угландыраары.

3-ку класстың өөреникчилериниң(личностүг) хевирлеттинген турар үжүрлүг мөзү-шынары:

- долгандыр турар бойдуска хумагалыг, камныг, ынак болуру;

- езу-чурумга чагырткан, ужур-дүрүмнү сагып билир кижизиг мөзү– шынарлыг бооп хевирлеттинген тура

3-ку класстың өөреникчилериниң билииниң предметтиг хевирлеттинген турары:

-Ыткыр, сымыранып, иштинде сөзүглелди бодунуң билип алып шаа-биле дүрген номчууру.

-Сөзүглелдин хевирлерин литературлуг негелделерге дүүштүр(шын адалга, бижик демдектерин, логиктиг ударениени сагып) номчууру.

-Сөзүглелдин адынга болгаш бердинген чуруктарынга даянып, ооң утказын баш удур даап бодаары.

-Номчаан чүүлүнүң кол сөстөринге даянып , утказын бодунуң сөзү-биле дамчыдып билири.

-Болуушкуннарныё болуп турар аайы-биле дес-дараалашкаан сагып чугаалаары.

-Сөзүглелди кезектерге утказының аайы-биле чарып, башкының дузазы-биле бөдүүн болгаш нарын план тургузуп, кезек бүрүзүнге база бүдүн сөзүглелге хамаарышкан айтырыгларны тургузуп билири.

- Номчаан чүүлүн долuzu-биле, кысказы-биле, шилилгелиг, диалогтарны медээ домактары-биле солуп, чүвелерниң омур-хевирин деңнеп, чугаалап билири.

-Номчуур номунуң титулдуг арынын, аннотациязын, эге база түңнел сөзүнге даяныры.

-Хереглээн номун алфавиттиг каталогтан тып, библиотекада бар номнарны ажыглап өөренири.

-Справочниктер, энциклопедиялар, уругларга хамаарышкан журналдарны ажыглап билири база кыска аннотацияларны сүмелээн номнарга тургузары.

- Номчаан материалында кол маадырларның мөзү-шынарларын кижиниң алдынар ужурулуг дүрүмнери-биле деңнээри.

3-ку класстың өөреникчилериниң предметтиг хевирлеттинген турар үжүрлүг билиглери:

-Номчаан чүүлүнге хамаарыштыр бодунуң бодалдарын илередип билири, ону аас болгаш бижимел-биле дамчыдып билири.

-Сөзүглелдин эстетиктиг болгаш мөзү-шынарга хамаарыштыр үнелиг талаларын бодунуң билип турар аайы-биле илередип билири

Чугаа чорудулгазы болгаш медээлер-биле ажыл (метапредметтиг).

3-ку класстың өөреникчилериниң чугаа чорудулгазының болгаш медээлер-биле ажылдаарының (метапредметтиг) хевирлеттинген турары:

- утка болгаш дыл-домаанын талазы-биле чедингир сөзүглелди үн доктаашкыны, интонация болгаш номчулганын дүргенин барымдаалап шын, медреселдиг, аянныг номчууру;

- таныш эвес сөзүглелди номчуурунун дургени 1 минутада 55-60 хире сөс;

- чогаалдын адынга болгаш аңаа хамаарыштыр чураан чуруктарга даянып алгаш, чогаалдын кол утказын тодарадып билири;

- чогаалдын темазынга, кол утказынга, идеязынга хамаарышкан монологтарны (үзүндүлөрни, абзацтарны) дыңналдыр номчууру, доктаадып алыры;

а) Хүн-бүрүде кылыр ажылдар (регулятивтиг) өөреникчилерге хевирлеттинген турар- өөренип турар эртеминиң тема, бөлүк аайы-биле кол сорулгаларын, утказын угаап билири;

- башкынын удуртулгазы-биле бердинген даалгаларны күүседип өөренири;

- бот хыналданы, удур-дедир хыналданы болгаш бодунуң, эштериниң ажылын үнелеп билиринге өөренири;

- бодунун кылыр ужурлуг ажылын планнап билири; салып алган сорулгаларын езугаар ажылын кылып билири;

Өөреникчилерге хевирлеттинери:

- башкы-биле демниг ажылдажыышкын уезинде чечен чогаалды ооренип шингээдип алырда чаа-чаа сорулгаларны салып билири;

- кылып турар ажылдарын ажыл уезинде болгаш ажыл соонда шын азы шын эвес кылып турарын боду сайгарып, шинчилеп билири;

- номчулга талазы –биле бодунун ажылын планнап билири.

б) 3-ку класстың өөреникчилериниң эртемге сонuurгалын ханылыдыры-биле чоруттунган ажылдарның түңнелинде (познавательный) өөреникчилерге хевирлеттинген турары:

- өөредилге даалгаларын күүседип турар үеде херек ужурлуг медээлерни немелде номнар, статьялар болгаш энциклопедиялардан тып билири;

- бодунуң назы-харынга дүүштүр янзы-бүрү словарьларга, справочниктерга даянып билири;

- дылдың негелдерин күүседирде янзы-бүрү схемаларны, модельдерни, символ-демдектерни ажыглап билири -белен таблицаларны, схемаларны, сөзүглелдерни немээри;

Өөреникчилерге хевирлеттинери:

- Библиотека болгаш Интернет дузазы-биле херек билиглерни тып, ажыглап билири;

- аас болгаш бижимел чугааны шын болгаш медреселдиг-биле тургузуп билири;

- болуушкуннарны логиктиг (бодамчалыг) сайгарылгага даянып дамчыдып билири;

- алган медээлерни сайгарып, критикалап билири;

В) 3-ку класстың өөреникчилериниң бот-боттарының аразында харылзажырынга хамаарыштыр хевирлеттинген турар билиглери (коммуникативтиг):

- аас чугаага диалогту ажыглап билири;

- аңгы-аңгы бодалдарны өөренип, сайгарып билири болгаш чаңгыс аай түңнелге келиринге өөредир;

- бот туружун болгаш бодалын быжыглап чаңчыгары;

- билдинмес чүүлериңге айтырыгларны салып билири;

- коммуникативтиг сорулгаларны шиитпирлээринге дылдың аргаларын чедимчелиг ажыглаары;

- болукке ажылдап ооренири; бодунун бодалындан ангыда эжинин узел-бодалын база дыннап, үнелеп билири;

- туннел ундурерде бодунун бодалын тайылбырлап билири болгаш эш-өөрунун узел-бодалы- биле деңнештирип билири;

Өөреникчилерниң харылзажырынга хамаарыштыр билиглериниң хевирлеттинери:

- коммуникативтиг сорулгаларны дыңнакчыга тода, дорт, дес-дараалашкаа-биле медээни, билигни чедирери;
- удур-дедир хыналда үезинде бот-боттарынга дузаны үезинде чедирип билири болгаш коммуникативтиг сорулгаларны шиитпирлээринге дылдың аргаларын чедимчелиг ажыглаары;
- бөлүк-биле ажыл үезинде чогуур айтырыгларны салып билири.

«Номчулга болгаш чугаа сайзырадылгазы» деп бөлүк планнатынган түннел:

- аңгы-аңгы сөзүглелдерни ыткыр дыңзыг аянный номчулга, иштинде номчулга болгаш дыңнап турар үеде уткаларын шын медеделдиг билип алыры; оларның онзагай шынарларын (уран-чечен, эртем-популярлыг, тайылбырның), сөзүглелдерниң кол уткаларын болгаш кол маадырларын; утка аайы-биле айтырыгларга харыылап билири; болуушкуннарның чурумун тодарадып билири; номчаан азы дыңнаан өөредиглиг, эртем-популярлыг болгаш уран-чечен сөзүглелдерге айтырыгларны салып билири.

Бердинген түннелдерниң чедип алырының билии:

- сөзүглелдерниң аңгы-аңгы хевирлериниң шынарларын тодарадыры;
- номчаан азы дыңнаан сөзүглелиниң кол утказын, кол маадырларын, сөзүглелдин утказынга хамаарышкан айтырыгларга харыылап тургаш, болуушкуннарның чурумун тодарадып билири;- сөзүглелдин утказынга хамаарышкан айтырыгларны салып билири.

Планнатынган түннел:

- аңгы-аңгы сөзүглелдерни ыткыр дыёзыг аянный номчулга, иштинде номчулга болгаш дыңнап турар уеде уткаларын шын медеделдиг билип алыры; оларнын онзагай шынарларын (уран-чечен, эртем-популярлыг, тайылбырныё), сөзүглелдернин кол уткаларын болгаш кол маадырларын; утка аайы-биле айтырыгларга харыылап билири; болуушкуннарнын чурумун тодарадып билири; номчаан азы дыңнаан ооредиглиг, эртем-популярлыг болгаш уран-чечен сөзүглелдерге айтырыгларны салып билири.

Бердинген түннелдернин чедип алырынын билии:

- сөзүглелдерни аңгы-аңгы хевирлеринин шынарларын тодарадыры;
- номчаан азы дыңнаан сөзүглелинин кол утказын, кол маадырларын, сөзүглелдин утказынга хамаарышкан айтырыгларга харыылап тургаш, болуушкуннарнын чурумун тодарадып билири;
- сөзүглелдин утказынга хамаарышкан айтырыгларны салып билири.

4-кү классты доозуп тургаш, өөреникчилер дараазында чүүлдерни шиңгээдип алган турар.

Номчулганың чаңчылдары:

- 3-ку класска алган билиглерин улам ханыладыр болгаш быжыглаар.
- Утка болгаш дыл-домааның талазы-биле чедингир сөзүглелди пауза, интонация болгаш номчулганың темпизин барымдаалап шын, медеделдиг, аянный номчууру.
- Номчулга үезинде нарын сөстөрни, ылаңгыя кылыг сөстөрүн, чүве аттарын, утка талазы-биле тудуш холбаалыг сөстөрни (чүве ады биле эдеренчи, демдек ады биле чүве адының каттышканы) бот – боттарындан адырбайн, тудуштуруп номчууру.
- Сөзүглелде чугула утка илередир сөсту ылгап билири.
- Баштай иштинде номчааш, ооң соонда аянный, ыткыр номчууру.
- Диалогту аянный рольдап номчууру.
- Иштинде оожум болгаш шилилгелиг номчулганың аргаларын шиңгээдип алганы. Номчулганың темпизин сагып шыдаары.
- Таныш эвес сөзүглелди номчуурунун дүргени 1 минутада 65-70 хире сөс.
- Сөзүглел-биле ажыл. Сөзүглелдин кезектерин чогаалда болуушкуннарның дес - дараалашкаан болгаш утка талазы-биле харылзааларын тодарадып билир.
- Улуг эвес сөзүглелди аңгы-аңгы кезектерге чарып, кезек бүрүзүнге ат (эге) чогаадыры; башкының дузазы-биле сөзүглелдин планын тургузары.
- Номчаан чүүлүнүн утказын делгердир болгаш кысказы-биле допчулап чугаалаары.

- Чогаалдың кол бодалын илередип, боттарының сөстери-биле ону бадыткаары. Чогаалдың киржикчилериниң чугаазын барымдаалап, оларга үнелел бээри.
- Болуушкуннуң чылдагаанын тайылбырлап шыдаары.
- Хайгаараан, көргөн-билген чүүлдериниң дугайында, башкының дузазы-биле сайгарган чуруктарга хамаарыштыр кыска чугаалар тургузары.
- Делгеренгей болгаш кыска план ёзугаар номчаан чүүлүнүүң утказын дес-дараалаштыр үшкү арындан чугаалап билири.
- Сөзүглелде билдинмес болгаш чаа сөстөрни, сөстүң чамдык уран аргаларын боттарының билир шаа-биле тайылбырлап шыдаары.
- Чогаалдың кол темазынга, кол утказынга, идеязынга хамаарышкан монологтарны (үзүндүлөр, абзацтар) дыңналдыр номчууру, доктаадып алыры. Чогаалдың маадырларының бирээзиниң өмүнээзинден делгеренгей азы допчу чугаа кылып билири.
- Аас чогаалдарының болгаш чечен чогаалдың хевирлери-биле (жанрлар) практиктиг таныжылга. Басня, ооң онзагай талазы.

Личностуг (бот-тускайлаң онзагайлары)

Төрөөн дылвыс харылзажырының база мээ-медереливистиң шынарын көргүзериңиң кол чепсээ; төрөөн дыл национал культуравыстың кол болуушкуну; сагыш-сеткилди, бодалдарны илередиринге дылдың бай-байлаан, уран-чечен аргаларын чөптүг ажыглап билири; төрөөн дылын улаштыр өөрениринге сонуургалын оттурары; аас болгаш бижимел чугаага дылдың уран-чечен аргаларын чедимчелигажыглап билири; бойдусту, ниитилел амыдыралын хайгаараарынга үндөзилээш, материалистиг үзел-бодал-биле илередири.

Эге школанын доозукчузунга_хевирлеттинген турар билиглер:

- өөредилгениң чедишкинниг болурунун чылдагаанын тып билири;
- бодунун ажылын түңнөп, үнелеп билири;
- бодунун төрөөн чуртунга болгаш чонунга, ооң амыдырал-чуртталгазынга хамаарылгазын шиңгээдип алыры;
- өске чоннарның ниити мөзү-шынарының, моральдыг нормаларының талаларын билип алыры;
- бодунун-даа, өске чоннун кижилериниң кылган эки, багай талаларының уг- шиин тып билири;
- моральдыг нормаларга болгаш этиктиг негелделерге дүүштүр аажы-чаңын таарыштырары;
- өске кижилерниң сагыш-сеткилин, ишти-хөңнун билири болгаш олар-биле кады сагыш-човаары;
- уран-чечен культура-биле таныжып тура эстетиктиг омур – хевирлернин кижизиттинери;
- өөредилгеже, эртем-билигже чүткүлдүү.

Эге школанын доозукчүзү чүнү билип алырыл:

- долгандыр турар бойдуска хумагалыг, камныг, ынак болуру;
- аажы-чаңы моральдыг мөзү – шынарга, ужур-чурумга чагыртыры;
- өске чоннарның хамаатыларынга дең хамаарылгалыг болуру.

Метапредметтиг

- *Чаа чүвени билип алыр чүткүл-сонуургалын улам сайзырадыр.
- *Салдынган сорулгага дүүштүр кылыр ужурлуг ажылды планнап, хайгаарап, ооң түңнелинге чедериниң болдунар аргаларын тодарадып билирин өөредир.
- *Сорулганы шын салып, ону чедип аларынын аргаларын дилеп , тып билирин өөредир.
- *Словарьда, библиотека каталогтарында бар чугула медээлерни кылып, ону дилеп, шыгжап чаңчыгары. Компьютерге ажылдап өөренири.
- *Эштежип ажылдаарынга өөренир. Бодун аңгы-аңгы рольдарга кириштирер (удуртур, күүседир)
- *Херек материалдарны дилеп, тып билири. (янзы-бүрү номнар, словарь, интернет)

*Өөрөнгөн чүүлдерин сайгарып, бөлүктөп, деңнеп, түңнеп билиринге, оларның иштинден кол болгаш чаа чугула чүүлдерни тып, тайылбырлаарынга өөреникчилерни чаңчыктырар.

Регулятивтиг (углаар-баштаар)

Өөренип турар эртеминин тема, бөлүк аайы-биле кол сорулгаларын, утказын угаап билири; башкының удуртулгазы-биле бердинген даалгаларны күүседип өөренири; бот хыналданы, удур-дедир хыналданы кылып билири.

Эге школанын доозукчүзүнүн өөренип алган турар билиглери:

- бодунуң кылыр ужурлуг ажылын планнап болгаш салып алган сорулгалары-биле оларны дүүштүрүп билири;
- чаа өөрөнгөн уран – чечен чугаада башкының айтып кааны ёзугаар чүнү кылырын сагыыры;
- өөредиглиг кылдыныгларны аас болгаш бижимел хевирге кылып билири;
- болуушкун төңчүзүндө, ооң түңнелдерин анализтеп болгаш демдээн салган соонда эдилгелерни кылып билири.

Эге школанын доозукчүзүнүн өөренип алыр аргалары:

- Өөрөнгөн темазынга алган билиглери түңнеп болгаш үнелеп билирин боттандыраы; аас болгаш бижимел чугааны дылдың негелдери-биле чогуур
- үезинде практика кырынга өскертип болгаш ажыглап билири
- башкы-биле демниг ажылдажыышкын үезинде чечен чогаалды өөренип шиңгээдип алырда чаа-чаа сорулгаларны салып билири;
- кылган ажылдарын ажыл үезинде болгаш ажыл соонда шын кылып турарын бот сайгарып шинчилеп билири;
- бодунуң номчулга ажылын планнап билири.

Познавательный (билиин ханыладырынга түңнелдер): билиин ханыладырынга дүүштүр сорулганы салып билири;херек дыңнадыгларны аңгылаары; херек билиглери дилеп-тывары;аас болгаш бижимел чугааны шын тургузуп билири;тургустунуп келген айтырыгларны тода, шын шиитпирлээр аргаларны дилеп-тывары;дыңнаан, номчаан сөзүглелдеринден херек, кол чүүлду тывары;берге айтырыгга шын харыыны дилеп-тывары.

өөреникчилерниң өөренип алган турар билиглери:

- херек билиглери словарьларны ажыглап тургаш тып билири;
- чогаалдарны болгаш ооң кол маадырларын деңнеп болгаш үнелел барымдаазын ёзугаар аңгылап билири;
- чогаалды кол маадырларының сөстери, сагыш-сеткили, кылып турар чүүлдерин, аразында харылзааларын шиңгээдип алыры.

Эге школанын доозукчүзүнүн өөренип алыр аргалары:

- херек билиглери библиотекалардан, өөредиглиг литературадан болгаш Интернеттен тып билири;
- амыдыралдың болуушкуннарын, чечен чогаалдың хевирлерин, кол маадырларын деңнеп болгаш аңгылап билири;
- чогаалды сайгарып турар үеде болгаш бодунуң амыдыралынга даянып алгаш чылдагаан айтып турар харылзааларны, логиктиг угаан- бодалын аас болгаш бижимел хевирге шын тургузуп билири;
- бердинген статья - биле ажылдап билири (статьянын кол бодалын тодарадып, планын тургузары).

Коммуникативтиг:

- аас чугаага диалогту ажыглап билири; аңгы-аңгы бодалдарны өөренип, сайгарып билири болгаш чаңгыс аай түңнелге келиринге өөредир;
- бот туружун болгаш бодалын быжыглап чаңчыгары; коммуникативтиг сорулгаларны шиитпирлээринге дылдын аргаларын чедимчелиг ажыглаары;

Эге школанын доозукчүзүнүн өөренип алган турар билиглери:

- бөлүккө ажылдап өөренири; бодунуң бодалындан аңгыда эжиниң үзел-бодалын база дыңнап үнелеп билири;

- түңнел үндүрерде бодунуң бодалын тайылбырлап билири болгаш эш- өөрүнүң үзел- бодалы- биле деңнештирип билири;
- эжинге херек медээни шын тода дамчыдып билири;
- демниг ажыл үезинде эжинге дузаны чедирери, бот-боттарын хынажып билири;
- диалог чугааны чорудуп билири;
- салдынган сорулгаларны чедип алырда чугааны шын тургузуп билири

Эге школанын доозукчүзүнүн өөренип алыр аргалары:

- салып алган сорулгаларны чедип алырда, өске кижилерниң күзел-бодалдарын база дыңнап билири;
- бөлүк-биле ажыл үезинде чогуур айтырыгларны салып билири.

Предметтиг (эртемге хамаарыштыр)

Номчулга болгаш чугаа сайзырадылгазы

өөреникчилерниң өөренип алган туар билигleri:

- утка болгаш дыл-домааның талазы-биле чедингир сөзүглелди пауза, интонация болгаш номчулганың темпизин барымдаалап шын, медреселдиг, аянынг номчууру;
- таныш эвес сөзүглелди номчуурунун дүргени 1 минутада 65 – 70 хире сөс;
- чогаалдың адынга болгаш аңаа чураан чуруктарга даянып алгаш, чогаалдың кол уткасын тодарадып билири;
- чогаалдың темазынга, кол утказынга, идеязынга хамаарышкан монологтарны (үзүндүлерни, абзацтарны) дыңналдыр номчууру, доктаадып алыры;
- сөзүглелдин кезектерин чогаалда болушкуннарның дес-дараалашкаан болгаш утка талазы-биле харылзааларын тодарадып билири;
- улуг эвес сөзүглелди аңгы-аңгы кезектерге чарып, кезек бүрүзүнге ат (эге) чогаадыры; башкының дузасы-биле сөзүглелдин планын тургузары база сөзүглелге болгаш ооң кезектеринге хамаарышкан айтырыгларны тургузуп билири;
- номчаан чүүлүнүн уткасын делгередир болгаш кысказы-биле допчулап чугаалаары;
- уруглар библиотекасында бар номнар-биле, алфавиттиг каталог аайы-биле номнарны тып билири;
- номчаан номнарынын кыска тайылбырын тургузуп билири; справочниктер, энциклопедиялар болгаш уругларның периодиктиг журналдары- биле ажылдап билири;
- чогаалдың кол маадырларының чугаазын, чүнү кылып турарын барымдаалап оларга үнелел бээри;

Эге школанын доозукчүзүнүн өөренип алыр аргалары:

- номчаан чогаалынга хамаарышкан бодунуң күзел-бодалын бодунуң сөстери-биле аас болгаш бижимел хевирге дамчыдып билири;
- номчаан чогаалының эстетиктиг болгаш мөзу-шынар талазы-биле бодунуң бодалдарын чугаалап билири;
- номчаан чогаалының кол маадырларынга болгаш чогаалды бижээн авторнун позициязынга хамаарыштыр бодунуң күзел – бодалын бодунуң сөстери-биле аас болгаш бижимел хевирге дамчыдып билири;
- дөмей сөзүглелдерни болгаш айтырыгларга харыыларны бижимел хевирге тургузуп билири.

Литературлуг номчулгада тематиктиг планнаашкын

2-ги класс

п/п	Кичээлдин темазы	шагы	Чугаа сайзырад ылгазы	хуну		ЦОР
				план	факт	
1-ги улдун						
1	Экии, литературлуг номчулга!	1				https://nsp.ortal.ru/na
2	К Ондар.Ужук дою.	1				ortal.ru/na
3	Ч. Кара-куске. Арыг-с илиг, чараш	1				chalnaya-

	бижиир.					shkola/regionalnyy-komponent/2018/04/15/pouroc-hnye-razrabotki-po-rodnomu-yazyku-2-klass
4	С.Сарыг-оол. Оореникчээ.	1				
5	С.маршак. Школачы билип алзын.	1				
6	КДН.К-Э. Кудажы. Ногаан, кок болгаш кызыл карандаштар.	1				
7	С.Баруздин. Берге бодалга.	1				
8	Ч.С.Эдэртиг «Хартыга»		1			
9	Частырыглар- биле ажыл. Б.Ховенмей. Куску хову.	1				
10	В.Бианки. Сыйтылаа куске.	1				
11	Экскурсия «Кустун демдектери»	1				
12	Чогаадыг «Экии, кус!»		1			
13	Тыва улустун тоолу. Дилги биле ала-сааскан.	1				
14	Тыва улустун тоолу.Инек-Сокпа.	1				
15	Хунажык анай.	1				
16	КДН. Тыва улустун тоолу. Чаан биле куске.	1				
2-ги улдун						
17	Тыва улустун тоолу. Ийи куске.	1				https://nportal.ru/nachalnaya-shkola/regionalnyy-komponent/2018/04/15/pouroc-hnye-razrabotki-po-rodnomu-yazyku-2-klass
18	С. Пюрбю. Бора-Шиижек. (узунду)	1				
19	А.Шоюн. Селбер койгунак.	1				
20	КДН. Г Скребицкийнии-биле. Коданнын аян-чоруу.	1				
21	Кичээл-проект. Ч/С Чурук-биле чугаа тургузар. «Тожуда кыш»	1				
22	Е.Танова. Кышкы ыржыгаш. К.Ондар Харжыгаш.	1				
23	Ч.ОндарЧаа чылдын йорээли.	1				
24	С.Михалков.чаа чылда.	1				
25	Экскурсия «Кыштын демдектери»	1				
26	Чогаадыг «Кышкы уе»		1			
27	Кичээл-проект. С Сарыг-оол Бызаа. Бодаган.	1				
28	С.Сарыг-оол. Кулун.	1				
29	С.Сарыг-оол. Халбынмай.	1				
30	КДН. С.Сарыг-оол.Анай. К-Э.Кудажы Анайжыгаш.	1				
31	Ч.Кара-Куске Анайларым. Ю. Кюнзегеш. Узер хуна.	1				
32	Эдэртиг	1	1			
3-ку улдун						
33	Бистин проективис. «Тос чузун малымайны»	1				
34	Арыг-шевер. Л Чадамба.Чунар херек. К Чуковский.	1				
35	КДН. Былчак хавактыг Федя. Н.Носов.	1				
36	Чогаадыг «Арыг-шевер-кадыкшылдын ундезини»	1	1			
37	Чаагай час. С.Сарыг-оол.	1				https://nportal.ru/nachalnaya-shkola/regionalnyy-komponent/2018/04/15/pouroc-hnye-razrabotki-po-rodnomu-yazyku-2-klass

38	Экскурсия «Частын демдектери»	1				ortal.ru/nachalnaya-shkola/regionalnyy-komponent/2018/04/15/pouroc-hnye-razrabotki-po-rodnomu-yazyku-2-klass
39	Час келди. С.Бюрбю. Бяштарнын байырлалы. В Бианкинии-биле.	1				
40	Уш час. В Бианкинии-биле.	1				
41	Март сези. Л.Чадамба.	1				
42	Ава. А.Даржай.	1				
43	Тывызыым-дытта, тоолум-дошта.	1				
44	Тып корунерем уруглар. А.Шоюн.	1				
45	Тывар сен бе?О.Сувакпит. Кым-дыр мен? Л.Чадамба	1				
46	Когудуглер.	1				
47	Уругларнын ырылары.	1				
48	Бистин проективис «Тывызыктада болгаш улегер домактардасаннар».	1				
49	Койгунак. Ю.Кюнзегеш. Кушкаш.А.Пушкин.	1				
50	КДН. Шийжек оглу. О.Сувакпит.	1				
4-ку улдун						
51	М.Пришвин. Чараа-чечен. КДН. М.Пришвин.Дилгинин чеми.	1				https://nsportal.ru/nachalnaya-shkola/regionalnyy-komponent/2018/04/15/pouroc-hnye-razrabotki-po-rodnomu-yazyku-2-klass
52	Чогаадыг «Бистин бичии оннуктеривис»	1	1			
53	Частырыглар-биле ажыл.Тоогу чугаа. Мечи сылдыс.	1				
54	Тоолчургу чугаа. Инек буурээ.	1				
55	Эдертиг	1	1			
56	Частырыглар-биле ажыл. И. Крылов. Куу, рак болгаш шортан. (Басня)	1				
57	КДН. Л.Толстойнуу-биле. Адазы болгаш оолдары. (Басня.)О.сувакпит.Айбаангы. (Басня)	1				
58	Чогаадыг «Эштигде хоглуг, эптигде куштуг»	1	1			
59	К.Ондар. Ойнап чору.	1				
60	Матпаадыр.	1				
61	КДН. Е.Танова.Хоокуй хокпештер ужун мегелепкеним.	1				
62	А.Гайдар. Тимур болгаш оон командазы.	1				
63	Узбек улустун тоолу. Эн эки белек.	1				
64	КДН. Татар улустун тоолу. Уш угбашкы.	1				
65	О.Сагаан-оол. Анчынын чугаазы.	1				
66	Э.Кечил-оол. Чечектерим.С.Сурун-оол. Диин оглу.	1				
67	С Сурун-оол. Элик.	1				
68	Бистин проективис. «Чайгы дыштанылга»	1				

3- ку класс

№	Кичээлдин темазы	шагы	ч/с	хунну		ЦОР/ ЭОР
				план.	эртгир.	
Экии, литературлуг номчулга!						
1	Моорей «Угаанныглар, сагынгырлар»	1				...2018/01/22/literaturlug-nomchulga-3...
2	<i>Е.Танова</i> . Тыва черге йорээл					catalog/001306_000045_93E928EF...B6E2...
Улустун аас-чогаалынын биче хевирлери						
3	Тывызыктар. Улегер домактар.	1				
4	Оюн удээн чугаалар. Салаалар-биле оюннар.	1				
5	Узун тыныш.	1				literaturlug-nomchulga-tema-uzun...
Ооренип оорен						
6	<i>С. Сурун-оол</i> Аккырмаа биле ийи.	1				-razrabotki-3klass...
7	<i>Н.Носов</i> . Бодалга бодааным.	1				/pourochnye-razrabotki...
8	<i>Е.Танова</i> Ийи 2.	1				
9	<i>Ч.Ондар</i> Эдилелдин ээзинде	1				rabochaya-programma...rodnomu...chteniyu...
Чылдын уелери. Тодуг-догаа кузумейни						
10	<i>О.Сагаан-оол</i> Куску аргага	1				
11	<i>Э.Кечил-оол</i> Кайгамчыктыг картошкам. <i>Ч. Ондар</i> Кыштын тыныжы.	1				infourok.ru>literaturlug...ekechilool...kartoshkam...
12	Экскурсия «Кустун демдектери»	1				
13	Ч.с. Чогаадыг «Экии, кус!»	1				
Эки кылган ажил- элп -читпес алдар						
14	<i>Ю.Кюнзегеш</i> . Шартылаа биле кымыскаяк (басня) <i>Ю.Кюнзегеш</i> . Ажыл	1				infourok.ru
15	<i>О.Сувакпит</i> .Арзылан биле пар (басня) Салааларым	1				infourok.ru>...nomchulga...osuvakpit-arzilan-bile-par...
Хоктуг ужуралдар, солун болуушкуннар						
16	<i>К.Э.Кудажы</i> Мыйыт.	1				proshkolu.ru>user/sarig-lama57/file/4607679/
17	<i>С. Сурун-оол</i> Уутгунмас тоорук	1				infourok.ru>pourochnie-razrabotki-politeraturlug...

Бойдустун чажыттары						
18	<i>М.Пришвин.</i> Алдын шынаа <i>С.Комбу</i> Чогум чул ол, уруглар?	1				m-prishvin-aldyn-shynaa
19	<i>С. Сурун-оол</i> Хек.	1				...-nomchulga-3-klass
20	<i>Г.Скребицкий</i> Кушкаштарнын медээзи	1				partners.mega-talant.com
Чылдын уелери. Аккыр харлыг кыжым.						
21	Ч.с. Чурук-биле чугаа тургузар. «Тывада кыш»	1				
22	<i>Б.Ховенмей</i> Кыш.	1				...-nomchulga-3-klass
23	<i>М. Кенин-Лопсан</i> Кыштын шулукчузу. <i>А.С.Пушкин</i> Кыш.	1				kizil.bezformata.com infourok.ru
24	<i>Л.Толстой</i> Ак кодан.	1				kicheel-proekt_l.tolstoy_ak_kodan.docx
25	<i>Л.Чадамба</i> Соок-Ирей. <i>М.Кенин-Лопсан</i> Харжыгаш.	1				...-nomchulga-3-klass
26	Экскурсия «Кыштын демдектери».	1				
27	Ч.с. Чогаадыг «Кыш».	1				
Бойдуска хумагалыг болуулу!						
28	<i>М.Кенин-Лопсан</i> Оскус ангыр.	1				-urok-oskus-angyr
29	<i>Ч.Кара-Куске.</i> Хурээлелди камгаланар!	1				present5.com
30	<i>О.Сувакпит.</i> Эмнеп алган.	1				infourok.ru>prezentaciya...nomchulga da-emnep-algan...
31	<i>КДН. М.Кенин-Лопсан</i> Буга суунун хомудалы.	1				infourok.ru>prezentaciya-mbkeninlopsan...796708.html
Авторлуг тоолдар						
32	<i>С.Бурбу</i> Сагынгыр куске.	1				infourok.ru
33	<i>С.Маршак.</i> Угаанныг куске.	1				culture.ru
34	<i>С.Пюрбю</i> Кажар диин.	1				infourok.ru>literaturlug-nomchulga-klass-kicheel...
35	<i>С.Пюрбю</i> Оптуг Чыккылаа	1				-optug-chykkylaa
36	<i>Т.Кызыл-оол</i> Бодаган	1				urok_po...t...kyzyl-ool_bodagan-474407.htm
37	<i>Т.Кызыл-оол</i> Багай чанчыл.	1				lusana.ru>presentation/5672
Улустун аас чогаалы. Тоолдар						

38	Чыраа кулун.	1				infourok.ru>beseda-dlya-detey...chiraakulun...toolu...
39	Хам Бору биле Шинчээчи Бору.	1				vk.com>wall-154843894_1834
40	Хараган бажында дук.	1				school-kungurtug.rtyva.ru>wp-content...номчулга.docx
Оске чоннарнын аас чогаалы						
41	Бят чок крокодил.(Кхмер тоол)	1				funart.pro
42	Ийи элчиген.(Кыргыз улустун тоолу)	1				infourok.ru>...po...i-yi-elchigen-kirgis-ulustun-toolu...
Ойнаксанчыг оюннарым						
43	Ч.Кара-Куске Чылгалаар мен. Чунгу.	1				infourok.ru>tema-ch-karakuske-chilgilaar...chungu...
44	А.Шоюн Таныжылга	1				pisateli-tuvy.ru>?view=writer_namdary&id=14
Торээн чуртум камгалакчылары						
45	Э.Кечил—оол Шолалатканым.	1				-sholalatkanym
46	А.Барто Ийи алышкы.	1				bar-to-iyi-alyshky...
47	КДН. С.Пюрбю Тыванын эрес оглу.	1				prezentatsiya-sbpyurbyu
48	Проект «Бистин ачаларывыс (акыларывыс)-Ада-чуртувустун камгалакчылары»	1	1			
Улус аразындан ие караа чымчак						
49	Б.Ховенмей Ием холу Чурук-биле ажыл.	1				infourok.ru>plankon-spekt-na-temu-iem-holu...
50	С.Тока Ававыс чокта.	1				.../avavys-chokta-s-k-toka...
51	Э.Кечил-оол Ава созу дыннавака	1				.../17/ava-sozundynnavaska
52	Ч.с. Чогаадыг «Мээн ынак авам».	1	1			
Чылдын уелери. Хоглуг чазым						
53	О.Сагаан-оол Онза уе. Л.Чадамба Часкы тарылга	1				infourok.ru>...literturlug...osaganooldu n-onza-ue-dep...
Бистин бичии оннуктеривис						
54	К.Ондар Мени таныыр. О.Сагаан-оол Элик оглу		1			infourok.ru>tema-osaganool-

						ool...kushkash-elik-oglu...
55	<i>С Комбу. Сайдаяк. О.Сагаан-оол</i> Оол биле кушкаш.	1				...-na-temu-osagaan-ool
Тоогу болгаш тоолчургу чугаалар						
56	Дуза дилээн адыг. Аскыр дагаа чуге дан бажында алгырар апарганыл? Дээлдиген уну (тоолчургу чугаа).	1				infourok.ru>...askir...bazhinda-algirar-aparganil...unu...
Кижн болуру чажындан						
57	<i>С.Сурун-оол</i> Шериг-оолдун олчазы.	1				vk.com>wall-56995888_760166
58	<i>Ч. Кара-Куске</i> Алышкылар	1				multiurok.ru>files...choodu-kara...alyshkylar.html
59	<i>И.Крылов</i> Чаан болгаш Моська. <i>Л.Толстой</i> Ошку биле Бору.	1				tiema-i-krylov-chaan...
60	КДН <i>М.Эрген</i> Хараар –Коля.	1				
Чонум чаагай езу-чанчылдары.						
61	<i>К.Э.Кудажы</i> Танды кежии.	1				-ugaadyg-tandy-kezhii
62	<i>М.Кенин-Лопсан</i> Мунгашталган балыктар.	1				azhik...nomchulga-da-emnep...881733.html
63	Чогаадыг «Эштигде хоглуг, эптигде куштуг».	1	1			
64	<i>Е.Танова</i> Артыш.	1				school1-kaahem.rtyva.ru>wp-content...Е.Танова.pptx
Чылдын уелери. Чараш чайым						
65	<i>Л.Чадамба</i> Каас уе. <i>С.Сурун-оол</i> Чодураа.	1				...-chadambanyn-kaas-ue
66	<i>С.Сарыг-оол</i> Чайлагга. <i>Э.Кечил-оол</i> Солун чайым.	1				
67	Проект «Мээн ынак чогаалчым»	1	1			...shkola...proekt-meen-ynak-chogaalchym
68	Катаптаашкын. «Чараш чайым».	1				

4- ку класс

Кичээлдин №	Темалары	Шагы	Хыналда ажылдар	Практиктиг ажылдар	Хуну	
					План	Херек кырында
Тыва дылын, тыва чонун, тыва черин-ожууннун уш ыдык дажы						

1	Камнаалынар! Ч.Кара-Куске. Торээн Тывам кижилери. В Саарымбуу Эртинелиг бурун Тывам. Ч.Куулар.	1				
Чылдын уелери. Тодуг-догаа алдын кузум						
2	Чанган куштар. С Сурун-оол Баштайгы сегиржип алышкын. Х.Ойдан-оол. Кус. А.Пушкин (С.Самба-Люндуп)	1				
3	Чогаадыг-чурумал «Куску арга»	1		1		
Улустун аас чогаалынын биче хевирлери						
4	Тывызыктар. Улегер домактар. Оюн удээн чугаалар.	1				
5	Шимченгир оюннар удээн чугаалар. Дурген - чугаалар. Чоннун ырлары	1				
Өөренип оорен.						
6	Камналга. Олег Сувакпит. Ундур имнедипкен. Э.Кечил-оол.	1				
Эки кылган ажыл-элеп читпес алдар.						
7	Дуза када бергеним. С Сарыг-оол Басня «Маргылдаа». К-Э. Кудажы	1				
Бистин бичии оннуктеривис						
8	Эгерек биле эзирик. Х.Ойдан-оол. Бистин анчывыс. С.Тока. Кушкаштар. Л. Чадамба	1				
Бойдустун чажыттары						
9	Саржаг дажыглаан. С.Сарыг-оол Хортукке турлагжыыр. М.Эргеп. Анай. М.Эргеп	1				
Чылдын уелери. Аккыр харлыг кыжым						
10	Кыжын. Л. Чадамба. Баштайгы хар. Х.Ойдан-оол. Олегтин онуктери. Х.Ойдан-оол.	1				
Багын чугаалаарга бачыды арлыр						
11	Корунчук болгаш Сарбашкын. И.Крылов. Орге биле Куске. С.Сурун-оол.	1				
12	Кеземче. Э.Кечил-оол. Соокчугеш. Л. Толстой. (КЭ.Кудажы.)	1				
Бойдуска хумагалыг болунар						
13	Чурек иштинде ок. К.Э. Кудажы. Эжеш куштар хоюспанар. С.Комбу.	1				
14	Кижиги - бойдустун толу. С.Сарыг- оол. Хун. Ч.Ондар.	1				
Эштигде хоглуг, эптигде куштуг						
15	Оннуктер. Е.Танова. Черликпен. С.Тока.	1				

Авторлуг тоолдар						
16	Алдын-кушкаш. Ш.Суван. Шиижекчигеш. С.Сарыг-оол. Улуургак, билииргек дагаажык. К.Тюлюш	1				
Эрнин эреси						
17	Кызыгааржыга С.Сурун-оол. Эр кижинин чангыс состуу. А.Араапчор. Стёпа акый биле Егор. С. Михалков.	1				
18	Чогаадыг «Мээн ачам»	1		1		
Чылдын уелери. Хоглуг чазым						
19	Изиг тулук уе. М.Пришвин. Ыглапкан хар. К.Ондр.	1				
Улус аразындан ие караа чымчак						
20	Ава дугайында сос. Е.Танова. Кырган- авам келди-ле! Е.Танова.	1				
21	Бистин проективис. «Алдын хун дег авалар».	1		1		
Улустун аас чогаалы. Тоолдар						
22	Уш чуул эртемниг оол.(Т.у.т.) Боралдай ашак. (Т.у.т.) Сыынак. (т.у.т.)	1				
23	Тоолду чуге чажырбазыл? (т.у.т.) Алдан ала чылгылыг Алаадай- Мерген. (т.у.т.)	1				
Хоктуг ужуралдар, солун болуушкуннар						
24	Шортан мунган эзир. Борттуг дилги. С.Пюрбю. Тергелиг аът. М.Олчей-оол. Хаважыгаш. О.Сувакпит.	1				
ТТоогу болгаш тоолчургу чугаалар						
25	Могө Союспан. (Тоогу чугаа) Ийи кыс. Часкы.(Тоолчургу чугаалар)	1				
Ойнаксанчыг оюннарым						
26	Оюннар. С.Сарыг-оол Хуулгаазын кажыктарым. О.Сувакпит	1				
Кижиге болуру чажындан						
27	Адазынын айбызынга. Б.Ховенмей Ивижилер оолдары. Л.Чадамба.	1				
Оске чоннарнын аас чогаалы						
28	Хек. (ненец улустун тоолу) Чанаш-оол.(Хакас улустун тоолу)	1				
Чонум чаагай ёзу-чанчылдары						
29	Калдаракты азырап алганым. М.Кенин-Лопсан.	1				

	Кирген кижээ. М.Олчей-оол.					
Тывамнын тоогузунден солун арыннар						
30	Оттуг-терге. С.Сарыг-оол	1				
31	Кызыл Сылдыс ордени. О.Саган-оол	1				
Чылдын уелери. Ажыл-ишчи чайым						
32	Адазынын дузалакчылары. Н.Ооржак. Чазый хырын башка халдаар. К.- Э.Кудажы.	1				
33	Бистин проективис. «Мээн ынак номум»	1		1		
34	Туннел кичээл.	1				